

JULNUMMER • ÅRGÅNG 79 • NR 4
Berga i DECEMBER 2019

Foto: Eeka

Som den gamle Dakotakrigaren uttryckte det: "Solen kliver ner från himlen för att ge oss mörkrets frid"

När nu året går mot sitt slut kan man konstatera att Vapenbröderna har åter igen haft fullt upp. Som information kan nämnas att det pågår ett arbete med att förbättra och tidsanpassa vår hemsida vilket inte är gjort i en handomvändning. Våra planlagda möten och vårt engagemang med Regementet har gått enligt plan. Det finns således en belastning på våra styrelsemedlemmar som skulle kunna underlättas om någon i föreningen skulle erbjuda sina tjänster. En trevlig tanke. Så har Du tid och lust, erbjud dina tjänster. Det går alltid att slå en "pling" till Staffan eller Ecka.

Så till min egen situation. Har varit redaktör sedan 2001 och tycker av två skäl att tiden börjar bli mogen för någon annan att äta sig ämbetet. Från början hade vi en Redaktionsgrupp om 1+3 och verksamheten flöt på bra. Men sedan 6 år tillbaka är jag ensam om att stå för skriften. Det är tur att Regementet ger ett bra stöd med bild o text. Nåväl, ännu så länge står jag ut men fundera – Du som till äventyrs läser min inledning. Slutligen vill jag tillönska Er alla en

God Jul & Ett Gott Nytt År

Glöm inte att Motionera. **Red**

VAPENBRÖDERNA

www.vapenbroderna.se
vapenbroderna1899@gmail.com

Föreningens adress och tel:

Tommy Aasa
Ekoxevägen 9, 18438 Åkersberga
Tel: 076 164 29 19

Skattmästarens adress och tfn:

Kerstin Jälsäter
Överbyvägen 22 · 185 95 Vaxholm
Tel: 08-541 373 94
jaltis48@gmail.com

Årsavgift:

200 kr
Famijemedlem 100 kr

Bankgiro:

473-0537

Swish:

12 34 35 29 28

STYRELSE

Ordförande:

Hans Granlund

1. vice ordförande/tillika klubbmästare:

Staffan Vestin

2. vice ordförande

Leif Eriksson

Veteran- och anhörigsamordnare:

Staffan Vestin

Övriga styrelseledamöter:

Marie Wall, Per Brännhammar,
Lars Inge Pettersson, Tommy Aasa,
Magnus de Jong, Jens Ribestrand,
Carl von Gerber, Lars Lindblom

Suppleanter:

Claes-Arne Sunnman,
Fredrik Sperling, Anders Joninger,
Örjan Möller, Peter Fagrell

Revisorer:

Håkan Söderlindh, Michael Moberg

Revisorssuppleant:

Christer Sandström

Vapenbrödernas Valberedning:

Göran Mattson, Anders Boman

Kontaktman för föreningsmedlemmarna

Om Du har frågor eller
förslag rörande föreningens
verksamhet m m.

Skriv eller ring till:

Per Brännhammar
V Bangatan 53 A, 195 40 Märsta
Tfn 08 591 138 88

REDAKTION

Redaktör:

Hans-Jochen Seifert
tillika ansvarig utgivare
Mobil 0708 541 385
lenjoc@telia.com

Fotograf:

Maja Hansson, Amf 1 (majhan01)

Utgivning:

Fyra nummer per år

Layout:

ANV Grafiska AB
Mobil 070 781 86 04
gunilla@anv.se

Tryckeri:

Tryckeri AB Orion

**Adressändring
meddelas skattmästaren**

ORDFÖRÄNDEN

har ordet

Foto: HJS

BRÖDER OCH SYSTRAR

När ni läser detta är det höst och vintern står runt hörnet. Vid regementet har verksamheten passerat både sommarens alla övningar, inryck och firandet av att stridsbåtarna har varit med oss i trettio år.

Få tekniska system i dagens Försvarsmakt är så ikoniska som stridsbåten. Det är intressant att konstatera att otaliga försök har gjorts att ersätta den med nyare plattformar, men var gång har beslutet tagits att fortsätta utveckla den befintliga stridsbåten. På annan plats i tidningen finner ni en artikel om den heldag som regementet ägnade åt att uppmärksamma denna vår stridshäst.

Som tidigare år är amfibieregementet starkt efterfrågat och övningsverksamheten går för högtryck. Särskilt tillfredställande var att Marinen i år igen valde att lägga sin avslutande övning SWENEX i Hanöbukten och Blekinge skärgård. Att som sjögående amfibieförband genomföra operativ förflyttning från Stockholms skärgård söderut i oktober, i stridsbåtar och med stödfartyg, visar på förbandets mångsidighet och robusthet. Ni som i små båtar och fartyg har rundat Torhamnsudde sent en höst vet vad jag talar om.

Grundutbildningen av värnpliktiga fortskrider och numera genomförs den både i Göteborg och på Berga. Detta ställer höga krav på personalen men det kommer på sikt också att tjäna oss väl. Om amfibiekåren skall växa så börjar det som alltid med välutbildad personal. Att dessutom ha två serielika utbildningar på två olika platser skapar en hälsosam konkurrens och vässar förbandet. Så länge det görs med respekt för individen och gott kamratskap bland personalen.

Det är glädjande att se hur det unga truppbefälet idag likt förr brinner för att ge soldaterna

den bästa möjliga förutsättningen med givna resurser. Jag misstänker att det finns en och annan hållögd plutonchef efter de inledande månaderna. Att som ungt befäl, kanske direkt från skolbänken ges ansvar för att utbilda soldater för krigets krav är sannolikt det finaste förtroende man kan få, samtidigt som det kommer med oändligt stort ansvar. Ändå ryggas inte truppbefälet.

Trebefälssystemet börjar hitta formerna. Unga officerare som givits utbildning för att ytterst leda verksamheten i krig omges nu med erfarna specialistofficerare med djupa fackkunskaper och truppbefäl, sprungna ur truppen för stadgan i förbanden. Tillsammans är det ett oslagbart lag och det är bara att gratulera förbandet som kan ha Försvarsmaktens bästa rekryteringskraft.

Vi som minns hur det var förr känner igen oss. De som satte tonen för det moderna kustartilleriet under sextio-sjuttio-åttioalet var själva utbildade av befäl som var sprungna ut långa beredskapstjänstgöringar under andra världskriget och allvaret under det tidiga kalla kriget. Dom såg behovet av förändring och ständig utveckling. Dom ställde alla höga krav och gav lite om något utrymme för slarv. Det skapade hårdhet i förbanden och förändringsvilja i officerskåren. Det lever kvar.

Allt detta bygger på att vi alltid minns var vi kommer ifrån och att vi tillsammans vet vart vi skall. Alla som dagligen arbetar för och vid regementet skall vara stolta. Trots knappa resurser, högt tempo så levereras det dagligen. När det går tungt måste vi minnas att utvecklingen som nu står för dörren till skillnad från avvecklingen inte får bli ett problem. ■

Ordförande Vapenbröderna

ORDFÖRÄNDEN

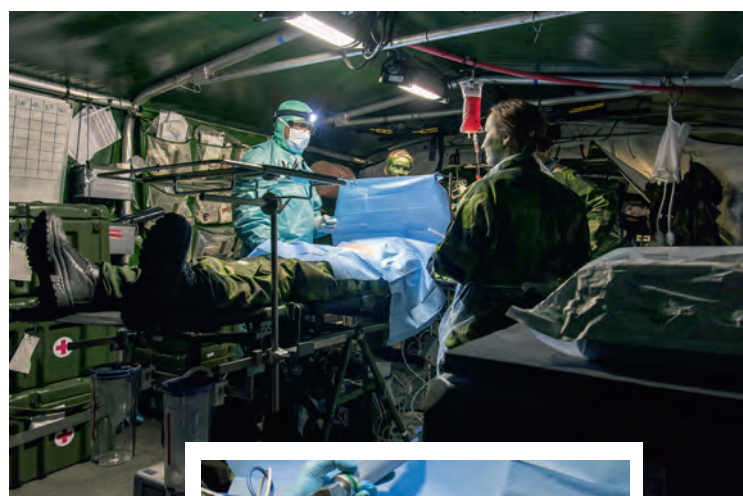
2. Amfibiebataljonen

deltog i övning

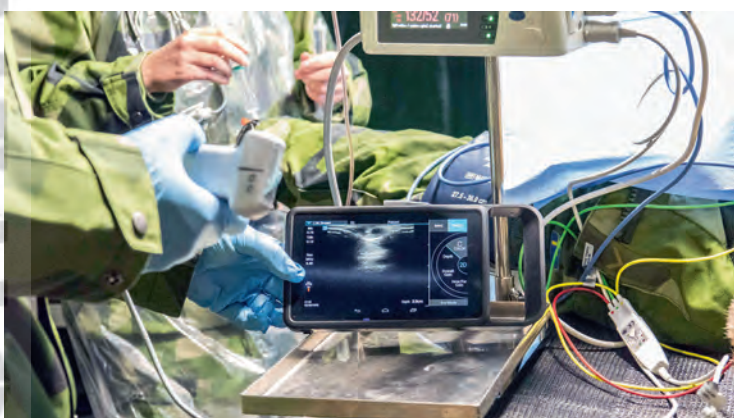
SWENEX

under oktober

Mellan den 14 och 23 oktober så deltog 2.Amfibiebataljonen i övning Swenex i Blekinge skärgård tillsammans med övriga Marinen. Bataljonen fick en bra övning med uppgifter såsom längre och kortare förflyttar till sjöss, sjömålsstrid och markstrid mot olika typer av motståndare.

Stridsjukvård
– viktigt övnings-
moment.

Swedish Naval Exercise (SWENEX) är en årligen återkommande maringemensam övning med *Chefen Sjöstridsskolan* som *övningsledare*. Alla olika typer av marinens förband deltar under marintaktisk chefs operativa ledning. Amfibiebataljonen deltog med de befäl och soldater som är kontinuerligt och tidvis tjänstgörande. Det vill säga att inga så kallade *pliktsoldater* var inkallade. För bataljonens del så bestod **SWENEX** av fyra olika skeden. Undertecknad följde bataljonstaben under hela övningen.

Det första skedet var beredskapshöjning på Berga och därefter spridning till olika kompaniområden i Stockholms Skärgård. I detta gav bataljonchefen både kompletterande och slutliga order för bataljonens kommande uppgifter. Samtidigt så genomförde del av bataljonen spaning i området för bataljonens kommande uppgifter.

Det andra skedet var bataljonens båtmarsch från spridningsområdet via Östersjölandskapen till Blekinge. Bataljonstaben passade på att öva olika

typer av ledningsmetoder för att förflytta förbandet vilket var en givande utmaning. Under båtmarschen så mottog bataljonen drivmedel och övriga förnödenheter från marinbasen som hade upprättat en tillfällig bunkerstation längs Smålandskusten. Som ett mellanspel innan bataljonen övergick till att öva strid genomförde regementschefen och marinpastorn ett mycket stämningsfullt korum på Kungsholmens fort. Vackert och moralhöjande!

Luftlandsättning, landstigning med stridsbåt och stri.

Bogsering. Samverkan mellan olika aktörer.

SWENEX

» Det tredje skedet var *sjömålsstrid*, *markmålsstrid* och *spaning* i på olika platser i Blekinge skärgård. Sjömålsstriden genomfördes med simulerad eld från robot 17 och minsystem M9. Ett nyttigt och intressant övningsmoment var att 2.Amfibiebataljonen och 17.Bevakningsbåtskompaniet utbytte eldenheter för sjömålsstrid mellan varandra. Markmålsstrid genomfördes dels som klassisk Amfibiestrid på öar med landstigen trupp och stridsbåtar och dels som att nedkämpa fientliga sabotageförband.

Vid markstriden så genomfördes realistiska sjukvårdsmoment med fullt bemannad förbandsplats. Bataljonens sjukvårdstjänst nådda mycket goda resultat.

Det fjärde skedet var bataljonens båtmarsh åter till Berga. Med erfarenheter från första båtmarshens erfarenheter så övade bataljonstaben en annan metod att leda förflyttningen. Vid detta skede så var bataljonchefen kvar i Karlskrona för en maringemensam utvärdering av SWENEX.

Mina övergripande notiser är att marinen har en god vana att både arrangera större övningar med kvalitet och att leda sina samlade taktiska enheter. 2.Amfibiebataljonen är ett ytterst professionellt krigsförband som använder sin materiel på bästa möjliga sätt. De personliga färdigheterna är höga vilket är en given produkt av den goda utbildning som leveras på Amfibieregementet. ■

Övlt Fredrik Hesselman
Foto: jonols08

VAPENBRÖDERNAS Introduktionsresa

Under två dagar i augusti bjöd Vapenbröderna i samverkan med AMF1 på en introduktionsresa för nyanställda och nyexaminerade Marinofficerare.

Utsikt från Kastelet mot "andra sidan Sundet", Vaxholm.

Hardy Hedskog, Gammal "Sjöfrontsartillerist" informerar vid Rindösundet.

Vid minnestavlorna på Kastelet. Regpast delger allvarsord.

Resan började på Amf 1 Berga tidigt på morgonen. Därifrån transporterades vi med svävare till Vaxholms Kastell, där solen värmdes skönt och med Vaxholm på andra sidan Sundet, som precis började vakna till liv. Väl på plats på den inre borggården, i skuggan av ett stort träd, började vi med en välbehövd kopp kaffe med därtill "obligatorisk" fralla. Därefter följde en introduktion av Vapenbrödernas verksamhet med stöd av bl a Vapenbrödernas ordförande, Överste Hans Granlund, och även en kort genomgång av de kommande två dagarna, som presenterades av inbjudna gäster, innan vi gick vidare i dagsprogrammet.

Efter att ha delats in i grupper gick vi igenom valvet, upp till den gamla kanonplatsen, för att hedra i tjänsten omkomna kamrater med en kransnedsättning vid minnestavlorna. Regementets pastor Jael höll ett kort anförande med minnesvärda ord.

Berättare utanför Museet.

Efter detta började introduktionsresan på riktigt med en djupdykning i Kustartilleriets historia. Vi gjorde där en historisk vandring från uppförandet av Vaxholms Kastell, vidare till det fasta kustförsvaret, och till avslutningen med information om Kustartilleriet/ KA:s avveckling under 1990 talet.

Efter en välsmakande lunch på Rindö ilastade vi svävaren för transport till Korsö och inkvartering. Vi fick sedan en mer djupgående redogörelse av hur KA taktiska uppgifter och uppbyggnad med olika system (fasta och rörliga förband, sensorer, logistik) tillsammans skulle fungera i händelse av skymningsläge, kris, krig.

Nu började "det roliga", när alla nya och gamla Officerare, specialister som taktiker, fick visa sin taktiska förmåga. Vi skulle lösa en taktisk uppgift utifrån strukturen som tidigare KA hade. När uppgiften presenterades kunde vi dra slutsatsen att uppgifterna som KA

skulle lösa är relativt liknande som det "nya" systemet Amfibieförband också skall lösa, med ungefär samma medel. taktiken, hur vi använder våra enheter, skiljer sig inte mycket från det gamla KA försvaret. Nyckelterrängen i skärgården, den som möjliggör vår viktiga rörlighet och där vi förvägrar motståndaren hans rörlighet, är fortfarande densamma som den var på *Gustav Vasas* tid.

Någonstans i skärgården – terrängen som vi måste behärska.

Denna taktiska uppgift var ett mycket uppskattat inslag under introresan.

Under den andra dagen av introresan började vi med att begrunda Marinens historia när vi åkte till monumentet "*Älvsnabben*". Där kunde vi begrunda minnesmärket, med det 3 m stora ankarret, som reser sig synlig över kobbar och skär, som en påminnelse om hur vattnet alltid har varit, och alltid kommer förbli, en viktig domän för både det civila och militära. Den historiska resans sista mål var det fasta batteriet på Öja, ibland känd som Landsort, som under sommaren är museum för allmänheten. Här fick vi chans att gå ner i ett berggrum och se, känna och klämma på hur de kunde vara i ett av de många berggrum som tidigare var det fasta Kustförsvaret mot en annalkande fiende.

Introresan avslutades, tillbaka på **Amf 1** Berga, i det nyinvigda traditionshuset Vanheim där vi fick se en kort historisk film om det "*moderna*" Amfibiesystemet. Vi avslutade med en kort sammanfattning om hur introresan hade varit och vad som kan förändras till kommande resor. Där diskuterades det även om förslag att kommande introresa kan komma att genomföras på Västkusten då även det är ett utav våra intresseområden.

Introresan sammanfattades som en lyckad resa i det avseendet att ge nya officerare vid förbandet en djupare förståelse i kustförsvarets historia och hur det har påverkat hur Amfibiesystemet ser ut idag. ■

Fk Jennifer Torstesson

Terrängorientering?

Tankenötter med Ecka.

Korsö. Stabschefen orienterar om gamla tiders Organisation och Grupperingar.

Vid den demaskerade Pjäsen på Korsö.

Batt LO – Besök i den kvarvarande Pjäsen, Numera museeföremål, på Öja.

Nu är den andra Introduktionsresan genomförd och därmed kan vi kalla den för en tradition. Syftet med resan är att ge våra nya unga Officerare kunskap om Kustartilleriets- och Amfibiekårens historia kopplat till terrängen i våra stridsområden. Terrängens möjligheter och begränsningar är ju sanningar som lever än idag och in i framtiden. Detta genomfördes i för oss alla kända områden kring *Vaxholms Kastell, Rindö, Korsö, Älvsnabben, Mellsten* och *Landsort/Öja*. Det har varit mycket givande och trevligt att under två dygn få vara med våra ungdomar, och redovisa, diskutera och taktisera kring olika begrepp och förband. Det finns ett mycket stort intresse och vilja att ta till sig historien och få förståelse för vårt vapens utveckling. Erfarenheterna är överlag positiva, vissa förbättringsförslag finns som vi tar med oss till nästa år då vi kör igen.

Leif Ecka Eriksson

Foto: majhan01

STRIDSBÅTEN uppmärksammas för nit och redlighet

Den fjärde oktober för trettio år sedan levererades de första exemplaren av det som har kommit att bli en teknisk plattform med nära legendarisk status i sin amfibiska samtid. Mer än en generation av amfibiesoldater har transporterats i dessa. Den karaktäristiska siluetten har under svensk flagg siktat längs hela svenska kusten, i finska skärgårdar, på polska stränder, i irländska sjön och längs skotska kusten. Den har varit insatt i Adenviken och landsatt trupp i Somalia. Den är dessutom vitt spridd och återfinns idag från México, via Norge och Grekland till Malaysia. Den är till och med så uppskattad att den är piratkopierad i Ryssland.

Som en del av uppmärksammandet av de trettio åren hade regementet bjudit in till ett möte i mötet. Deltagare var Marinchefen, representanter från FMV och Dockstavarvet samt ett antal före detta regementschefer och andra som var med i början och som har varit instrumentella för stridsbåten utveckling. Bland de inbjudan märktes *Håkan Syrén*, *Lars Persson*, *Clas-Göran Hedén* med flera. Mötet inleddes med regementschefens betraktelse av vad stridsbåten betyder och har betytt för utvecklingen av Kustartilleriet till dagens Amfibiekår.

Härnäst beskrev *Fredrik Hesselman* utvecklingen av stridsbåten från tidiga metodförsök och prototyper till dagens system. Man kan utan att överdriva beskriva resan från stridsbåten föregångare, 200-båten till dagens nya stridsbåtar som revolutionär. Det hela fortsatte med att FMV genom *Odd Werin* och *Jan Aspenstam* till Marinchefen *Jens Nykvist* och *Patrik Gardesten* överlämnade de senaste modifierade och nybyggda båtarna.

Avslutningsvis var det avtäckning av stridsbåt 801 som ni tryggt vilar utanför stridsbåtsimulatoren som en påminnelse om de trettio åren och därefter föreläsning av nuvarande och kommande båtar.

Det hela var mycket uppskattat och jag tror att många av oss fick en påminnelse hur långt vi har kommit på trettio år och samtidigt hur mycket som återstår för detta system.

Öv Hans Granlund

STRIDSBÅTEN 30 år

Föredrag om STRIDSBÅTENS utveckling och betydelse för amfibiesystemet

Del av dagen bestod av en serie föredrag om stridsbåten betydelse för amfibiesystemet. Syftet var att ge en bredare bild över vad **STRIDSBÅTEN**, eller snarare systemet stridsbåten, handlar om mer än att det är en båt.

Det var nog få som vid tillfället för leveransen för 30 år sedan insåg vilken betydelse stridsbåten skulle få både för det lilla varvet *Dockstavarvet* vid *Höga Kusten* och *Försvarmakten*. Det är en intressant utveckling väl värd att uppmärksamma eftersom stridsbåten har haft, och har, en stor påverkan på flera olika sätt. Det var bland annat det som var skälet till att Amfibieregementet och Sjöstridsskolans Amfibieavdelning anordnade evenemanget i samband med att **STRIDSBÅTEN fyllde 30 år**. **STRIDSBÅTENS** historia och framtid beskrevs genom olika föredrag som handlade om utvecklingen till en leveransfärdig båt, vad som hände när den infördes i amfibiebataljonen och var systemet befinner sig idag och i framtiden.

Föredragsserien inleddes med en historisk återblick för att visa på utvecklingen av kustartilleriet och tankarna kring behovet av snabba och rörliga förband. Behovet av lättroliga förband har funnits länge, i flera hundra år, och i takt med att det fasta försvaret i skärgården utvecklades i slutet på 1900-talet ökade behovet av förband med sjömålsbekämpande förmåga som också var snabba och slagkraftiga. Alla de komponenter som tidigare var fast grupperat skulle nu sättas på köl, en väldigt snabb köl! Lösningen att åstadkomma denna rörlighet blev, efter en hel del utvecklingsarbeten, **STRIDSBÅTEN 90H**. *Ulf Mansnéus* berättade om prototyperna och deras föregångare, 200-båten och 300-båten som var för sig symboliserade det man var ute efter, rörlighet och transportkapacitet. Men det fanns ingen båt med båda de

efterfrågade egenskaperna. Flera mindre prototyper som t ex *Smugglern* och *Djupviksbåten* provades med varierande resultat, och framgång. Det viktiga var trots allt att de på olika sätt bidrog till erfarenheter som kom att ligga till grund för design och utveckling av den stridsbåt vi idag känner till.

När väl båten levererats påbörjades en ny utvecklingsperiod. Gamla reglementen och metoder visade sig inte fungera varför omfattande omtag fick göras. Med stridsbåten skapades nya möjligheter och samtidigt ifrågasattes förhärskande metoder. *Peter Vivstam* redogjorde för hur taktiken utvecklades för amfibiebataljonen genom att visa på några (i sammanhanget få) exempel. Nästan 10 år efter att **STRIDSBÅTEN** levererats kom reglementet *KAR Amfbat*.

En annan utmaning var utbildningen av besättningen. *Fredrik Lindblad* berättade under rubriken från propeller till vattenjet om hur utbildningen av **STRIDSBÅT** besättningen utvecklats. Utbildning av båtförare hade man erfarenhet av sedan tidigare men pedagogiken var föråldrad vilket gjorde att det var mer än 25% avgångar vilket man inte hade råd med. Man hade ej heller någon större erfarenhet av utbildning för högfart. Efter en minst sagt utmanande tid med stundtals riktiga motgångar formades ett nytt utbildnings- och rekryteringssystem. *Erik Rosén* berättade om den båtutbildning som idag genomförs vid det 4. Båtutbildningskompaniet där

Den 4 oktober 1989 levererades den första stridsbåten till Försvarsmakten av Dockstavarvet. Exakt 30 år senare, under en särskilt anordnad dag på Berga, kom stridsbåten att uppmärksammas med föredrag, förevisning och avtäckning.

han är chef. Grunden för all båtutbildning utgår idag ifrån stridsbåtsutbildningen och det är genom stridsbåtsutbildningen som man rekryterar till de andra båttyperna som t ex svävarer och trossbåt.

Idag nyttjas stridsbåten inom en rad olika funktioner och inte enbart för transporter. *Petter Blandford*, tidigare chef för ett av Amfibieskyttekompanierna, berättade om hur **STRIDSBÅTEN** nyttjas som en mycket effektiv resurs i striden. Genom att exemplifiera med ett stridsförlopp lyfte han fram vilken betydelse stridsbåten har som ett kvalificerat understöd. Det var uppenbart att stridsbåten är mycket användbar på flera sätt.

Att **STRIDSBÅTEN** har framtiden för sig framgick av *Jörgen Schmidts* föredrag om den nya **STRIDSBÅTEN 90HSM** (*Halvpluton, Skyddad, Modifierad*). 18 stycken båtar av den nya versionen är beställda. Till utseende lik ursprunget men dess egenskaper har förändrats på flera punkter som splitter-skydd, en betydligt tyngre beväpning i form av en ny fjärrmanövrerad vapenstation med mörkerkapacitet och en uppgraderad drivlina.

Från ingen båt är den andre lik till alla båtar är lika. Dockstavarvets representant berättade om hur produktionen förändrats från den första båten till tillverkningen av 90HSM. Varje båt som tidigare producerades var på något sätt unik och hade sina individuella egenskaper, om än små. Tidigare förekom det en viss variation mellan båtarna eftersom delarna skars ut med relativt enkla metoder vilket medförde att ingen del var den andre lik. Idag sker skärningen med helt andra verktyg och instrument som gör att delarna är identiska med följden av att alla båtar är mer eller mindre exakt lika.

Fredrik Hesselman avslutade med ett föredrag om den framtida operationsmiljön sett utifrån stridens grundelement eld och rörelse och vad det innebär för **STRIDSBÅT**ssystemet verksam i skärgårdsmiljön. På ett intressant sätt och med en historisk koppling informerade han om att det alltså finns inverkan i form av skärgårdsterrängen och vädret som format, och formar, de tekniska systemen och följaktligen den rörliga skärgårdsstriden. **STRIDSBÅTEN** utgör härvid ett mycket bra exempel på ett system som skapats utifrån, och förhåller sig väl till, dessa stundtals kärva förutsättningar.

Stort tack till

Fredrik Hesselman och alla personal som engagerat sig i ett anordnat evenemang som på ett informativt och berikande sätt beskrivit stridsbåten och dess inverkan på, och betydelse för, Amfibiesystemet. **STRIDSBÅTEN** kan konstateras vara mer än enbart en transportbåt vilket framkom med all önskvärd tydlighet genom väl genomförda föredrag. ■

Carl von Gerber

Faktaruta STRB 90H

Längd: 15,9 m
 Bredd: 3,8 m
 Höjd från masttopp: 5 m
 Djupgående: 0,8 m
 Displacement: 15,4 ton
 Maxfart: Cirka 30 knop
 Besättning: 4 man
 Lastkapacitet: 18 passagerare eller 3 ton last
 Rückvidd: 320 nautiska mil (cirka 525 km)
 Huvudmaskineri: 2 x Scania DSI14 V8 (14 liter, turbo, intercooler) om 625 hk/st alternativt 675 hk/st
 Framdrivning: 2 FF-Jet 450 vattenaggregat
 Bränslemängd: 2 250 liter
 Beväpning: 3 tunga kulsprutor 12,7 mm, 4 minor eller 6 sjunkbomber
 Skydd mot finkalibrig eld: 7,62 mm Nato-projektil
 Tillverkare: Dockstavarvet AB, Gotlandsvarv AB

Källa: försvarsmakten.se

KA Kamratföreningsträff

på Gotland 30 augusti till 1 september 2019

Resan

Klockan 0900 lade Vapenbroder *Hans-Åke Strand* in ettans växel på den inhyrda bussen från *Westins Buss* som sakta började rulla nerför backen vid *Östra Station* mot *Nynäshamn*. Vi var 16 tappra Vapen-bröder och -syster som nu var på väg till årets **KA-kamratföreningsträff** på *Gotland*. Några medlemmar hade varit tvungna att lämna återbud i sista stund på grund av sjukdom. *Leif "Ecka" Eriksson*, som hade varit planeringsansvarig för Vapenbrödernas deltagande i kamratföreningsträffen, var nu även vår färdledare.

Väl framme i *Nynäshamn* fick vi våra biljetter och kunde i god tid embarkera en av de nya snabbgående *Gotlandsbåtarna*. Klockan 11.25 lade fartyget ut från kaj och 2,5 timmar senare lade vi fast i *Visby hamn*. Alla hade vi varsin bokad passagerarfätölj vilket gjorde överfärden avslappnad och någorlunda vilsam.

Direkt efter avkörning från färjan satte vi kurs mot *Fårösund*. "Ecka" beskrev, under färden, lite av *Gotlands* historia och militära utveckling. I *Fårösund* tog vi färjan över till *Fårö* där slutmålet var *Försvarsutbildarnas kursgård, Fårö kursgård*, som var vår bas under årets kamratföreningsträff. Efter en kort "ordergivning" tilldelades vi våra rumsnycklar och kunde därefter genomföra vår inkvartering.

Våra värdar, *KA3 kamratförening*, hade förberett en härlig vickning i kursgårdens matsal. I takt med att sorlet ökade i intensitet förstod man att gamla kollegor och kamrater börjat prata gamla minnen och händelser från den yrkesverksamma delen av livet. **HÄRLIGT!!!**

Lördagen den 31 augusti gick i kulturens och naturens anda – besök på *Bergmanscentret*. Efter en promenad på ca

1800 m genom ett sommarfagert landskap, förbi *Fårö Kyrka* var vi framme och där delades vi in i två grupper.

En grupp började på själva centret medan den andra gruppen åkte runt på olika inspelningsplatser som *Ingmar Bergman* använde sig av. Själva *Bergmancentret* har en film-museal karaktär, där du som besökare kan se på fotografier från olika filminspelningar med beskrivningar och olika artefakter från dessa. All verksamhet som bedrivs på *Fårö*, kopplat till *Ingmar Bergmans* liv, arbete och engagemang i olika sammanhang, drivs av stiftelser.

"Förutom stiftelsen "Bergmancenter" så finns det ytterligare två stiftelser som heter "Stiftelsen Ingmar Bergman" och "Stiftelsen Bergmangårdarna".

Efter denna vandring i en viktig del i svensk filmhistoria var det så dags att avnjuta kursgårdens kulinariska förmåga. Lunch!

Mätta och belåtna var vi så beredda för en *Gotländsk* naturupplevelse. Vi åkte runt i buss på olika delar av sudret och fick se bland annat *Lauters hamn*, *klinten vid Digerhuvud*, *Helgumannens fiskeläge*, *Norrsundet träsk*, *Bondansträsk* och *Langhammars träsk*. Längs den norra kuststräckan på *Fårö* hittar vi *Sveriges största raukområde*. Det var just vid *Digerhuvud* som vi stannade och fick möjligheten att se en större ansamling av dessa raukar.

Lauters hamn var ett fiskeläge fullt med båtar som fiskade strömming och lax. Den mest intensiva perioden i fiskelägets historia var mellan 1920–50-talet. Då fanns det 33 fiskebodar. Landhöjningen gjorde att hamnen så småningom blev alldeles för grund. En ny hamn anlades vid *Lautershorn* på 1950-talet. Idag finns där en *sjöräddningsstation* och en *gästhamn*. Endast ett fåtal båtar bedriver fiske i området.

Väl hemma i förläggningen hann vi alla med en stunds vila innan kvällens högtidsmiddag. Nu passade våra respektive ordföranden på att avhålla ett möte för att dryfta lite om våra framtida möten. Kamraterna från Västkusten redovisade planeringsinriktningen för nästa års KFMöte och deras grundidé var tilltalande.

Vi var 136 KA-kamrater som deltog i högtidsmiddagen. Detta borgade för en härlig stämning. De formella talen begränsades till respektive ordförande i de deltagande kamratföreningarna. Det sjöngs traditionella KA-sånger så det stod härliga till. Till huvudrätt serverades det helstekta Gotländska lamm, vad annars... Efter middagen fortsatte samkvämet på kursgårdens mäss.

I den glada stämning som rådde i mässen på Fårö Kursgård tog vår ordförande Hans till orda, presenterade vår äldste medlem Bengt Belfrage, 89 år, och bad honom blåsa tapto på det signalhorn han alltid har med sig på kamratträffar. Det blev en bejublad framställning som också går att avhöras på Vapenbrödernas Facebookgrupp. Ni som ännu inte är medlemmar i den gruppen uppmanas att snarast ansöka om medlemskap:

<https://www.facebook.com/groups/1751168711790403>

Vi hade upplevt en härlig dag på Fårö som avslutades med underbar högtidsmiddag och fantastiskt kamratskap i en behaglig sensommarkväll.

Söndag och augusti har övergått i september. Deltagarna stärkta av en god frukost gör sig beredda att ta sig an den sista dagen av kamratföreningsträffen. Först blev det en omfattande information om den nutida militära närvaron på Gotland.

Vi satt förväntansfulla i kursgårdens hörsal där vi fick en täckande redogörelse över det som händer nu och de kommande åren. Briefingen genomfördes av Övlt Jerker Svensson som gjorde sin militärtjänstgöring vid KustJS 1973–1974 med undertecknad som plutonchef. Jerker blev efter officersexamen *officer* vid KA 1 där han efter en tid sökte transport till *Armén* och *Livgardet* i Kungsängen.

Just nu är P 18 spridd på flera platser i och kring Visby. Byggnationer pågår på *Tofta skjutfält* som gör att P 18, de närmaste åren, kommer att få ökade uppdrag att *utbilda värnpliktiga* till de krigsförband som är under uppsättning på ön.

Byggnationerna har fördröjts av miljöprovningar och överprovningar av miljötillstånd som tilldelats. Nu verkar det som dessa fördröjningar har nått "*vägs ände*" vilket innebär att P 18 snart kan påbörja en efterlängtat utbildning av värnpliktiga och att kunna öva sina krigsförband.

Som avslutning på kamratföreningsträffen genomfördes ett besök vid *Gotlands Försvarsmuseum* i *Tingstade*. Muséet invigdes den 11 juli 2009. Armédelen av muséet hittar vi i själva Tingstade. *Marin- och flygdelen* är belägen ett par kilometer söder om Tingstade, vid vägen mot Visby. Muséets samlingar, som tidigare fanns på olika platser på Gotland knutna till de gamla förbanden, har nu samlats under "*en hatt*", Gotlands Försvarsmuseum som är en del av *Sveriges Försvarshistoriska Muséer*, **SFHM**.

Tingstade fästning med dess fem skansar började byggas 1904. Den skans som benämns "*nummer 1*" och som är huvudskansen inrymmer idag muséets *Armédel*. Den fjärde skansen byggdes mellan åren 1911–1912 och var avsedd för ett infanterikompani på ca 150 man. Det är i denna skans som *Marin- och Flygdelen* av muséet är förlagda. *Marindelen* beskriver i huvudsak Kustartilleriets och då KA 3 historia på Gotland. *Flygdelen* visar på samma sätt Flygvapnets närvaro under åren på Gotland med den materiel och de stridslednings-, övervaknings- och flygsystem som funnits på ön.

KA 3 kamratförening är mycket aktiva i utvecklingen av *Marindelen* i Muséet. Med den entusiasm och det stora mått på envishet som KA 3 kamratförening har, och lägger ner, gör att Muséet är mycket intressant att besöka.

Här kan man som besökare få se materiel som visar på de *Artilleri-, Min- Helikopter- och Robotsystem* som funnits inom ramen för Gotlands Kustartilleriförsvar med KA 3. ■

Vapenbröderna sänder härmed ett stort TACK till KA3 Kamratförening för en väl genomförd Kamratföreningsträff.

Väl Mött 2020 i Göteborg!!!!

*Vid penna och pergament
Staffan Vestin*

MUSÉER

SOM VISAR **KUSTARTILLERIET** – från Västkusten till Bottenhavet

Efter det att FB 2000 lagt fast att alla förband med uppgiften "Invasionsförsvar" skulle utgå ur organisationen avvecklades kustartilleriet med stor noggrannhet. Men det finns ett antal fasta anläggningar bevarade och museer som visar förbanden inom respektive KA-försvar, typförband och materiel.

MUSÉER

1. Göteborg

Inne på f.d. KA 4 kasernområde (Käringberget), numera Försvarets sjukvårdscentrum, finns sedan länge KA 4 museum, grundat av veteranen *Kn Gustav Lundberg*. Där visas den KA-organisation som funnits på Västkusten tillsammans med representativ materiel, främst avseende stridsledning, eldledning, samband, minspärrar m.m.

Intill museet finns O II fort. Detta började byggas 1899 på Västerberget vid södra sidan av Göta Älvs utlopp. Tillsammans med övriga befästningar i området benämndes dessa sammantaget för Älvsborgs fästning (ÄF). Fortet utformades som övriga fästningar vid den tiden med en djup och torr vallgrav som omgärdade en kärnanläggning, i vilken inrymdes stabs- och ledningsplatser, ammunitionsdurkar, förläggningar, sjukavdelning, köksutrymmen, manskapssalsal och mässar. Fortet bestyckades på hjässan med ett 24 cm batteri (M/04) (2 pjäser) i självsänkande lavettage, ett 15,2 cm batteri (M/03) med två pjäser i pansartorn och ett 57 mm batteri (M/99) med fyra pjäser i pansartorn. Nedanför berget vid strandlinjen mot älven byggdes det s.k. Götiska batteriet (GB) som skyddade den tvärs över älven befintliga fasta mineringen. Batt GB utgjordes av fyra 57 mm pj M/99 i värn.

I samband med utbyggnaden av Havsbandslinjen i Stockholms skärgård under 1930-talet beslutades att batterierna i Älvsborgs fästning skulle flyttas ut till Havsbandet. Detta innebar att 24 cm batteriet omgrupperades till Hjuvik vid Torslanda på Hisingen där det benämndes batt TL. De självsänkande pjäserna erhöll ett nytt lavettage och splitterskyddande torn. 15,2 cm batteriet omgrupperades till Styrso där det benämndes batt SY. 57 mm batteriet omgrupperades till Stora Stårholmen.

I mitten av 2010-talet återfördes pjäserna till O II fort där de nu är grupperade på sina ursprungliga platser. O II fort förvaltas av Statens Fastighetsverk och är sedan 2018 statligt byggnadsminne. Fortet visas sommartid vid särskilda besöksdagar av Stiftelsen för O II fort. En bok om fortet ("*Fortet*") har utgetts under våren 2019 och kan beställas från *förlaget Fort & Bunker*. Den är väl värd att anskaffa.

2. Helsingborg

Vid batt HB, (Djuramåsa norr om Helsingborg) finns Beredskapsmuseet som bl.a. visar den kustartilleriemateriel som är representativ för försvaret av Skåne, bl.a. en 21 cm pj M/42, en 15,2 cm pj M/37, en 12/80 pj, en 15,2 cm pj M/40, en 12/70-pjäs och en 7,5 cm pjäs M/57 m.m. Museet är öppet sommartid och är väl värt ett besök. Det finns en välmatad hemsida.

En bok "*Kanonerna på Djuramåsa; Öresunds lås under femtio år*" skildrar batteriets historik.

3. Karlskrona

På Kungsholms fort finns ett museum som på beställning visar Kustartilleriet i Blekinge skärgård. På Aspö finns Museet för rörligt kustartilleri. Museet är beläget på området för batt Aspöberg (30,5 cm haubitsbatt M/16 med fyra pjäser, pjäserna finns inte bevarade). Museet har anordnats av Föreningen för rörligt Kustartilleri, en ideell verksamhet som numera ingår som en del i Marinmuseum. Här visas i princip all den materiel som har ingått i de rörliga kustartilleriförbanden. En pedagogisk utställning är under utveckling för att skildra 12/80-systemet under namnet "*Strid mot landstigning*" där alla audiovisuella hjälpmedel används. Fotografier av materielen i museet finns på "*digitala museet*". Se även museets hemsida. Två böcker om det rörliga kustartilleriet finns utgivna: "*Det rörliga svenska kustartilleriet 1902 – 1945*", förf *Urban Sobéus* och "*Svenskt rörligt kustartilleri, Förband och materiel*", förf *Sten Munck af Rosenschöld*. Den senare boken behandlar den epok då det rörliga kustartilleriet var motoriserat. På Aspö finns även några anläggningar bevarade i ursprungligt skick som ännu förvaltas av Fortifikationsverket, nämligen Ellenabbsfortet, batteri Ellenabben (7,5 cm batt M/57, serie 3) och Ksrr Aspö (Gruvan). Dessa förklarades som byggnadsminne för 16 år sedan

O II fort 2 st 24 cm pjäser M/04 i fast uppställning.

Bild 1

Batt HB, väderskyddad 15,2 cm pj M/40

Bild 2

Bild 3

KA 2 rörliga museum, 15,2 cm pj M/37 och fordon

Bild 5

Batt LO, 15,2 cm pj M/1898 vid LO fyr.

» men har ännu inte överlämnats till Statens Fastighetsverk, så att de därefter kan öppnas för visning. Marinmuseet och KA 2 kamratförening uppmanas att trycka på i frågan.

4. Minspärtröpp Kalmar

Minstation Kalmar byggdes 1943 på ön Tjärhovet. Den var en kombinerad min- och syftstation, som betjänade två mineringar, en i djuprännan och en i rännan mellan Kalmar och Färjestaden på Öland. I slutet av 1950-talet flyttades stationen till Grimskär och moderniserades och utrustades med minstationsinstrumentering M 3, en instrumentering, som var kvar till nedläggningen. Minstationen iordningställdes 2006 som museum. Ett fåtal visningar har skett under åren därefter. Information kan lämnas av övlt Olle Melin.

5. Gotland

Det har tidigare funnits ett museum i Franska kasernen vid f.d. KA 3 kasernområde. Detta har flyttats till Tingstäde dit all militär museiverksamhet på ön har sammanförts. Vid museet finns exempel på all den KA-materiel som har ingått i Gotlands kustartilleriförsvar. Museet presenteras på en hemsida.

6. Oxelösund

KA-försvaret av Bråviken utgjordes av spärrbat BÅ som bestod av batt Oxelösund (OD), ett 7,5 cm batt M/57 serie 1 och batt Bråviken (BÅ), ett 7,5 cm batt M/57 serie 3 samt spärrkomp Arkösund (AD) med ett 7,5 cm batt M/57 serie 2.

Batt OD, grupperat på Femörehuvud, byggdes 1963 och utgick 2000. Batteriet är bevarat som museum. Det visas av Föreningen Femörefortet året runt. Det finns en bok om fortet och föreningen har en välmatad hemsida. Batteriet är unikt genom att alla enheter inom batteriet är förbundna med tunnlar.

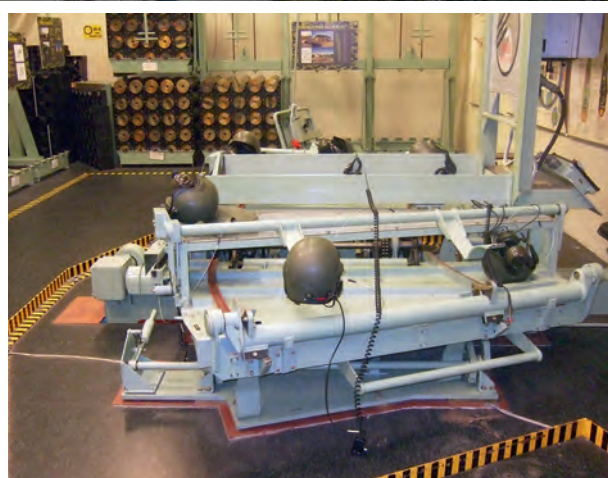
Batt OD, 1.pjäs 7,5 cm M/57.

Bild 4

7. Landsort (Öja)

Batteri Landsort (LO) tillkom som det sydligaste batteriet i Havsbandslinjen 1938/39. Det utgjordes av tre st 15,2 cm pj M/98 i pansartorn grupperade vid fyren. Pjäserna flyttade dit från Byviksfortet på Rindö. Batteriet ersattes 1977 av ett 12/70-batteri. Statens Fastighetsverk förvaltar batterierna på Landsort. De tre äldre pjäserna finns kvar på sina grupperingsplatser och kan beskådas utifrån. De är väl underhållna. En 12/70 pjäs är bevarad intakt och visas sommartid eller på beställning. Pjäsen är statligt byggnadsminne.

Information om batterierna finns på Landsorts hemsida.

Batt LO, amdurk i 12/70 pjäs.

Bild 7

Batt LO, 12 cm pj M/70.

Bild 6

8. Järfloffa

De tre 24 cm pjäser M/95 i självsänkande lavettage (motsvarande de som fanns på O II fort) flyttades från Oscar Fredriksborg till Järfloffa. Pjäserna byggdes om med nytt vallavettage och splitterskyddande torn. Batteriet blev färdigställt 1942. 1948 inträffade en sprängningsolycka vid 2. pjäs varvid 9 personer omkom. Pjäsen reparerades efter olyckan. En pjäs har renoverats och bevarats som minnesmärke. Visning kan ske på beställning hos övlt Sune Thomsson.

>> 9. Amfibieregementet

Amfibieförbandens historik visas i byggnaden Vanheim på regementsområdet Berga. Här finns representativ materiel, bilder och de tidigare sex amfibiebataljonernas standar och traditioner. Vanheim visa på beställning hos regementsstaben.

10. Vaxholm

I kastellet finns Vaxholms fästningsmuseum. Där visas utvecklingen av kustartilleriet inom Stockholms kustartilleriförsvar fram till övergången till Amfibiekåren. Mer information om museet med öppettider m.m. framgår av hemsidan.

11. Siaröfortet

Siaröfortet byggdes 1916 på Kyrkogårdsön väster om Siarö i Furusundsleden som en del av Yttre linjen i Vaxholms fästning. Bestyckningen utgjordes av två st 15,2 cm pjäser M/1898 med ursprung

Batt Siarö, 15,2 cm pj M/1898.

pansarskeppet Svea, samt fyra st 57 mm pj M/99. Fortet utgick ur krigsorganisationen efter VK II. På 1990-talet istandsattes fortet som museum och turistmål. Det förvaltas av Statens Fastighetsverk. Svenska Turistföreningen driver ett vandrarhem på ön och anordnar visningar, se fortets hemsida.

12. Arholma

Batteri Arholma (AH) är ett av tre 10,5 cm batt M/50 som byggdes i Stockholms skärgård på 1960-talet. Varje batteri innehöll två automatladdade pjäser. Pjäserna var ursprungligen avsedda som allmålspjäser men nyttjades senare endast för strid mot sjömål. En pjäs finns bevarad intakt. Pjäsen visas av ett eventföretag som också har logi och restaurang. En hemsida ger erforderlig information.

Avliden medlem

Vi tackar för hans trohet och behåller honom i vårt minne

Roland Roos, ESKILSTUNA

Batt HÖ 1, 15,2 cm pj M/51.

13. Hemsö

På Hemsö i Ångermanälvens utlopp fanns spärrbataljon Hemsö (HÖ). Den bestod under kalla kriget av tre batterier och flera minspärrtroppar. Batt HÖ 1 är ett tungt batteri 15,2 cm M/51 med tre st dubbelpjäser i torn. Batteriet byggdes 1957 varvid beslagtagna pjäser i Bofors utnyttjades, de var ursprungligen beställda av Siam (nuv. Thailand) till en kryssare. HÖ 2 är ett 7,5 cm batt M/57 serie 3, grupperat på Havstoudd, byggt 1963. HÖ 3 var ett 7,5 cm batt M/57 serie 2, grupperat på Härnön, öster om Härnösand. Batt HÖ 1 och HÖ 2 samt en minstation är statligt byggnadsminne. De visas dagligen sommartid. På batt HÖ 1 hjassa finns en restaurang med vidunderlig utsikt. Batt HÖ 1 är en stor berganläggning och all ingående materiel finns bevarad intakt. För information se hemsidan. ■

Sten Munck af Rosenschöld

MUSÉER

Bildkällor

Bild 1, 2, 5, 6, 7, 9
Sten Munck af Rosenschöld

Bild 3
Erling Klintefors, Marinemuseum

Bild 4
Lars A Hansson/bunkertours.se

Bild 8
Wikipedia

Nya medlemmar

Vi hälsar dig välkommen i kamratkretsen

Alexander Axelfelt, HÖKERUM
Mikael Guslin, VAXHOLM
Johan Hanson, KLIPPAN
Pierre Jacobsson, ÅRSTA
Kim Joelsson, VÄSTERHANINGE
Simon Johansson, NACKA
Ulf Löfven, TÄBY
Birgitta Nyberg, ÅKERSBERGA
Håkan Nyve, FAGERSTA
Christer Oddli, VAXHOLM
Jonas Rydin, DJURSHOLM
Lars Thaning, VAXHOLM
Johan Wallin, HISINGS KÄRRA

VAPENBRÖDERNAS HÖSTMÖTET

MÖTET
31
OKTOBER

Den 31.oktober avhölls Vapenbrödernas Höstmöte på fartyget Segelkronan som ligger förtöjd vid Östra Brobänken i vår huvudstad.

Uppstarten var satt till kl 18.30 för lite mingel. Det var några Kamrater som hade anlänt tidigare och alla kom slutligen på utsatt tid. Vi blev 33 Kamrater som intog

Skeppets Bar för att grunda avkopplingen från vardagen. Miljön ombord är mycket gemytlig och det blev således snart ganska trångt vilket medförde att det blev svårt för fotografen att fånga helheten. Stämningen steg ganska snabbt och tidigare arbetskamrater fann varandra i små grupper inte för att "ljuga" om gångna tider utan för att förmedla gamla minnen och annat från det liv man levde innanför stängslet på gamla OF. På utsatt tid tog **ordföranden Hans** kommandot och öppnade **HÖSTMÖTET**. Andäktig tystnad, på ordförandens fråga om det fanns några frågor till mötet blev det ett nej och Mötesförhandlingen avslutades varefter ordföranden bjöd till bords. Det var dukat i aktersalongen under däck vilken nåddes via den branta "Lejdaren". Det var dukat med en förrätts-tallrik belagd med

och därmed steg värmen i kroppen tillika

sorlet. *Staffan* som återigen åstadkommit ett sångkonvolut tog till ordet och ledde sången till drycken. Bra! Förrätten av-äten och den traditionella Ärtsoppa bars

in. Självklart kom även den varma punschen på borden. Vällagat och gott. Pannkakan med visp och sylt bars in. Munterheten i lokalen tilltog när en av kamraterna, fast helt opåverkad, vände upp och ner på gräddskålen inte på tallriken utan i sitt knä. Återigen besannades att ingen glädje är som skadeglädje. Spillemannen var dock snabb i uppfatt-

ningen varför personskador uteblev och huvuddelen av vispgrädden kunde återinsamlas i skålen. Alla glada och nöjda. Sedan kom det som vi inte är bra på och egentligen aldrig har varit det – anförd av

Staffan, Kustartillerivisan. Den fina uttrycksfulla visan har en svår melodi och när vi begär den går det hyggligt i första versen men sen blir det som en dålig rapp. Visan är tänkt att framföras i käck marschtakt men si det klarar vi dåligt. Ändock, vi ska följa traditionen och ge oss på den även kommande År. Kommen till Kaffet blev det så småningom dags att avrunda och lägga detta **HÖSTMÖTE** till minnet. Ett stort **TACK** till klubbmästaren och inte minst till personalen som återigen lyckades att bestå oss med vällagd och god Mat. ■

Tommy Aasa
Ekoxevägen 9, 18438 Åkersberga

God Jul & Gott Nytt År

önskas

ALLA VAPENBRÖDER

